

Түсінік хат

Перспективалық жоспар жалпы сөйлеу тілі дамымаған (ЖСТД) I-деңгейдегі 3-4 жастағы балаларға арналған. Перспективалық жоспар Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 20 желтоқсандағы № 557 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарлары мен 2016 жылғы 12 тамыздағы № 499 бұйрығымен бекітілген Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың типтік оқу бағдарламасы негізінде жасалған.

Перспективалық жоспар ЖСТД I-деңгейдегі балалардың сөйлеу тілінің даму сатыларын, жас ерекшеліктерін және логопедиялық диагностиканың нәтижелерін ескере отырып әзірленді. Негізгі мақсат – сөйлеу тілінің барлық компоненттерін кешенді дамыту арқылы балалардың сөздік қорын молайту, фонематикалық есту қабілетінің алғышарттарын қалыптастыру, сөйлем құрылымын кезең-кезеңімен күрделендіру және қарым-қатынасқа белсенді араласуға дағдыландыру.

Міндеттері:

- *Импрессивті сөйлеу:* Қарапайым сөздер мен сөз тіркестерін түсіну, бір және көп затты ажырата білу, нұсқауларды орындау, қарама-қарсы әрекеттерді қимылмен көрсету, лексикалық тақырыптарға сәйкес сөздерді меңгеру.
- *Экспрессивті сөйлеу:* Бір және екі буынды сөздерді айту, ашық буындарды қайталау, қарапайым сын есімдерді қолдану, бұйрық райды пайдалану, зат пен сын есімді сәйкестендіру, қарапайым грамматикалық формаларды қолдану.
- *Байланыстырып сөйлеу:* Сурет бойынша сөйлем құрастыру, қарапайым 2–3 сөздік сөйлемдерді айту, қимылды сөзбен толықтыру, сұраққа қысқа жауап беру, қысқа тақпақтар мен тіркестерді жаттау, сөйлеуде морфологиялық элементтерді пайдалану.
- *Фонематикалық түсініктер:* Қарапайым дыбыстарды тыңдап ажырату, жануарлар дауыстарын тану, артикуляциялық жаттығулар орындау, ұқсас сөздерді ажыратып айту, бір және екі буынды ашық сөздерді анық айту.
- *Коммуникативтік дағдылар:* Ым-ишараны қолдану, дайын сұрақ-жауап үлгілерін пайдалану, сыпайылық формулаларын меңгеру, эмоцияны бет-әлпеттен тану және білдіру, отбасымен және құрдастарымен қарым-қатынасқа түсу, қарапайым диалогке қатысу.

Бағдарламаның құрылымы:

Бағдарлама екі кезеңге бөлінеді: I жартыжылдық (қыркүйек–желтоқсан): сөйлеудің қарапайым құрылымдарына үйрету, сөздік қорды байыту, фонематикалық қабылдаудың алғышарттарын қалыптастыру, қарым-қатынаста ым мен сөзді қатар қолдануға дағдыландыру. II жартыжылдық (қаңтар–мамыр): алғашқы кезеңде меңгерген білім, білік, дағдыларды бекіту, сөйлем құрылымдарын күрделендіру, сөздік қорды кеңейту, балалардың сөйлеу белсенділігін арттыру.

Күтілетін нәтижелер:

Жыл соңында балалар:

- қарапайым сөздер мен сөз тіркестерін түсінеді және қолдана алады;
- бір және көп затты ажыратады, нұсқауларды орындайды;
- 1–3 сөзден тұратын сөйлемдер құрастырады;
- дыбыстарды және буындарды ажыратып, анық айтады;
- қысқа тақпақтар мен сөз тіркестерін жатқа айтады;
- ересектермен және құрдастарымен сөз бен ым арқылы қарапайым диалогке қатысады;
- эмоцияны сөзбен және мимикамен жеткізе алады.

Бағдарлама логопед, педагог, психолог және ата-аналардың бірлескен жұмысы арқылы жүзеге асырылады.

Айы	апта	Арнайы ұйымдастырылған түзетуші іс-әрекет	Арнайы ұйымдастырылған түзетуші іс-әрекеттің міндеттері
Қыркүйек	1-2 апта	Диагностика	1-15 қыркүйек аралығында кешеді диагностикалау
	3 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Бір және көп затты ажыратуды сурет бойынша үйрену: «Бір доп – көп доптар», «Бір алма – көп алмалар»; - «Отбасы» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту;
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Зат + әрекет құрылымындағы қарапайым сөйлемдерді ересекпен бірге қайталауды немесе суретке қарап айтуды қалыптастыру (мысалы: «Ата отыр», «Апа отыр»); - Бім-ишара арқылы табиғи «Сәлем» жесті арқылы амандасуды үйрету;
	4 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Ойыншықтар» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Заттың негізгі бөліктерін көрсетуге үйрету; (құлақ, көз, аяқ, дөңгелек)
Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту		<ul style="list-style-type: none"> - Ойыншық + әрекет (бер, ал) құрылымындағы қарапайым сөйлемдерді ересекпен бірге қайталауды немесе суретке қарап айтуды қалыптастыру (мысалы: «Допты бер», «Допты ал»); - Қарапайым дыбыстарды тыңдау және қайталауға үйрету (ысқырық, қонырау, сағат тықылы, ит уру); - Қарапайым артикуляциялық жаттығуларды орындауға үйрету; 	
Қазан	1 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Күз» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Жекеше түрді суреттің көмегімен танып түсіну (мысалы: «Бала отыр», «Қоян жүгіріп жүр»);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Суретке қарап бір әрекетті сипаттауға үйрету: «Бала жапырақ терді» қимылмен көрсетіп, сөйлеумен толықтыру (баланың өзі қолмен көрсетіп – «ішіп жатыр» деп айту); - Қарапайым табиғат дыбыстарды тыңдау және қайталауға үйрету (жел соқты, жаңбыр жауды);

	2 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Көкөністер» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Түсі бойынша топтауды дағдыландыру (барлық қызыл заттар, сары көкністер);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Суретке қарап бір әрекетті сипаттауға үйрету: «Бала картоп қазды» қимылмен көрсетіп, сөйлеумен толықтыру; - Ым-ишарамен (бас илеу, көрсету) және қарапайым сөзбен әрекетке жауап беруін дағдыландыру: мысалы: «Бер» дегенде — қызанақты беру; «Кел» дегенде — бала жақындайды; - Тұрмыстық дыбстарды естіп жаратуға үйрету;
	3 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Жемістер» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Жекеше түрді суреттің көмегімен танып түсіну (мысалы: «Анам алма жуды», «Қыз алма жеді»); - Қарапайым қарама-қарсы әрекеттерді қимылмен көрсету арқылы түсіну (мысалы: отыр – тұр, жүр – тоқта);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Дайын үлгі сұрақтарды жатқа айту және сұраққа жауап беру: «Бұл не?» – «Алма» «Бұл кім?» – «Ана»; - «Қай дыбыс қайдан шықты?» – дыбысты тыңдап, ыммен немесе суретпен көрсетуін қалыптастыру;
	4 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Бақ мен бақша» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Негізгі сөздерді ойын арқылы түсіну (мысалы: «үлкен алма»), кейін кішірейткіш формасын таныстыру («кішкентай алма»); - Қарама-қарсы қарапайым сын есімдерді айтуға үйрету (үлкен – кіші, жылы – суық);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Жай ыммен/көрсетумен қатар айтуға үйрету; - «Қай дыбыс шықты?» – музыкалық аспаптардың дыбыстарын тыңдап, ыммен немесе суретпен көрсетуін қалыптастыру;

	5 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Орман. Сапырауқұлақ» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Қарапайым қарама-қарсы әрекеттерді қимылмен көрсету арқылы түсіну (мысалы: отыр – тұр, жүр – тоқта); - Бір буынды сөздер айтуды қалыптастыру (ат, доп, нан);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Қарапайым, қысқа тақпақтың соңғы сөзін қайталауды қалыптастыру «Алма деймін ал қызыл, (балалар: Қолыңды бер тез бізге!») - Дайын сұрақ-жауап үлгісін қолдану: – Бұл не? – доп. Қайда? – Міне, сомкеде; - Адам шығаратын тілдік емес дыбыстарды естіп ажыратуға үйрету;
Қараша	1 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Үй жануарлары» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Дауысты дыбыстардан тұратын анық буындарды айтуды анық айтуды қалыптастыру (а, ма, ба);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Қатынас орнатушы сұрақтарды қолдануды және түсіне алуды оқыту «Кім?», «Не?» сияқты қарапайым сұрақтарға жауап беруге үйрету. Сурет көрсетіп.
	2 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Жабайы аңдар» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Жекеше зат есім мен етістік қолдануға (түсінуге) үйрету: «Қоян секіреді», «Бала жейді»;
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Қатынас орнатушы сұрақтарды қолдануды және түсіне алуды оқыту «Кім?», «Не?» сияқты қарапайым сұрақтарға жауап беруге үйрету.
	3 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Үй құстары» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Жекеше зат есім мен етістік қолдануға (түсінуге) үйрету: «Қоян секіреді», «Бала жейді»;

		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Қарапайым, қысқа тақпақтың соңғы сөзін қайталауды қалыптастыру «Алма деймін ал қызыл, (балалар: Қолыңды бер тез бізге!)» - Екі буынды қарапайым сөздерді айтуға ынталандыру: мама, ата, апа;
	4 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Өтілген лексикалық тақырыптар бойынша сөздік қорын молайту; - Сөзжасамның алғашқы дағдыларын дайын сөздерді қолдануға үйрету (үй, ит, доп); - Заттың иесін көрсету (менің добым, анамның сөмкесі) – көрсетіп, қайталауға дағдыландыру;
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Мимика және пантомимика көмегімен достық сезімін білдіру, сыпайы түрде өтіну, алғыс білдіру формулаларға оқыту: көңіл күйді бет-әлпетпен білдіру (жуану);
Желтоқсан	1 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Қыс» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Сөзжасамның алғашқы дағдыларын дайын сөздерді қолдануға үйрету (қыс, қар, шана, доп);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Мимика және пантомимика көмегімен достық сезімін білдіру, сыпайы түрде өтіну, алғыс білдіру формулаларға оқыту: көңіл күйді бет-әлпетпен білдіру (жуану, ренжу);
	2 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Қыстайтын құстар» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Кішірейткіш-еркелету мәніндегі заттарды үлкен/кіші затты көрсетуге дағдыландыру (доп – допша);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Бір-екі жолдық жаттанды тіркесті есте сақтауға дағдыландыру; - Екі буынды қарапайым сөздерді айтуға ынталандыру: мама, ата, апа;

	3 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Дене мүшелері» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Табыс септігін қолдануды қалыптастыру («лопты ал», «мысықты көр»);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Бір-екі жолдық жағанды тіркесті есте сақтауға дағдыландыру; - Екі буынды қарапайым сөздерді айтуға ынталандыру: мама, ата, апа;
	4 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Киімдер» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Қарапайым бұйрық формасын қолдануын алыптастыру («кел», «ал», «тұр»);
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Суреттегі кейіпкердің эмоциясын тануын қалыптастыру (күліп тұр — қуанышты); - Екі буынды сөздерді айтуға ынталандыру: мама, ата, апа;
	5 апта	Импрессивті және экспрессивті сөйлеу тілін дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - «Аяқ киімдер» лексикалық тақырыбы бойынша сөздік қорын молайту; - Зат + сын есім (үлкен үй, қызыл алма) сәйкестендіруге дағдыландыру;
		Сөйлеу әрекетін белсендіру және тілдің лексико-грамматикалық құрылымдарын дамыту	<ul style="list-style-type: none"> - Суреттегі кейіпкердің эмоциясын тануын дамыту (мұңайып тұр— мұңды); - Екі буынды сөздерді айтуға ынталандыру: мама, ата, апа;

Логопед:

Сермағамбетова Ш.